

F. N. Kisgyerekként

A képen én vagyok. A Nagydiófa utcában kötöttünk ki. Ez 1933-ban vagy 1934-ben lehetett, de 1935-ben már biztos, mert itt jártam óvodában. Nem zsidóba, hanem a helyi óvodába. Mi udvari lakásban laktunk. Akinek utcai lakása volt, annak fürdőszobája is volt. Hát ez gazdag, mondták. Tovább nem jutott a dolog, mert hát honnan tudták volna, hogy mi a gazdagság. Anyám soha nem látott gazdagságot, jómódot sem. Nem tudták elképzelni. Anyám gazdagságot vagy jómódot csak jóval később látott, amikor kijött hozzánk, Párizsba. A házban laktak zsidók is. A Deutsch nevű szabó a földszinti, utcai lakásban. Nekik volt fürdőszobájuk. Mellettünk lakott a házmester, Schäfelinné, az Olaszék, akik nem voltak zsidók. Akkor az Olaszéknak volt egy albérlőjük, az Oláh. Oláh egy nyilas pártszolgálatos volt, kerülte a zsidókat, és zsidózott is. Erre emlékszem. Ő is ugyanolyan nyomorult volt, mint a többi. Egy nyomorultnál lakott albérletben, egy ugyanolyan nyomorult, de primitív embernél, aki arról beszélt, hogy a zsidók milyen gazdagok, hogy a zsidók kifosztják meg kiszipolyozzák Magyarországot. Az első emeleten lakott még egy zsidó család, de nem tudom, mivel foglalkoztak. A mellettünk lakó Olaszné járt hozzánk, viszonylag sokat beszélgettek anyámmal, és kölcsönkért ezt meg azt. Aztán meg az anyám ment oda, és kért kölcsön, ha éppen nekünk nem volt. Pénzt is, időnként előfordult, hogy két pengőt kért, azzal, hogy a jövő héten megadja. Ha tudott, adott, ha nem tudott, nem adott. Az 1930-as években Olasz Gábor volt a barátom. Teljesen asszimilálódott népség voltunk, és Olaszék a maguk szintjén be is fogadtak bennünket, mert ugyanolyan nyomorban voltak, mint mi. Anyám nem volt buta. Tanulatlan volt, ez kétségtelen, de a négy polgárral tudott helyesen írni-olvasni. Semmilyen idegen nyelvet nem beszélt, de számolni, összeadni, szorozni, kivonni tudott, és volt humorérzéke. Anyám ha volt pénze, kiment a Klauzál téri piacra, de nem a hentestől vásárolt, hanem csak élő csirkét vett, és azt bevitte a Pesti Izraelita Hitközséghez. Ott volt a sakter, az levágta a csirkét. Ennek két oka volt, egyrészt egy vallási, rituális oka, másrészt ő soha nem tudta volna egy csirke nyakát elvágni. Anyám nem dolgozott egészen 1938-ig.